מעתיק "איזהו מגעו שהוא בכולו הוי אומר זה הסיטו", ווארום דאס איז נוגע דא אין דעם פירוש התיבות אשר יגע בו, אז דאס מיינט היסט.*)

ס'איז מערניט וואס ער צייכנט צו דעם תו"כ וועלכער ברייגנט דעם לימוד פון טומאה כת וואס שטייט אין פ' חוקת, וואס טומאת מת איז אויך א טומאה חמורה, און זי האט חומרות וואס זיינען ניטא אין טומאת זב, ואעפ"כ איז אויך דארטן דער כלל אז אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו - וואס דערפון איז דער הכרח אז אויך דא ביי טומאת זב איז א כלי חרס ניט מיטמא מאחוריו.**)

און דאס וואס רש"י קלייבט אוים בעסער צייכענען אין הו"כ ווי אין פ' חוקת - אע"פ אז ע"ד הפשט איז דאך דער הכרח פון דארטן - ווארום אויב ער וואלט בעצייכענט אין פ' חוקת, וואלט דער בן חמש למקרא ניט געוואוסט פונקט וואס דער לימוד איז וכו', איז דערפאר רש"י מציין צו תו"כ.

ס'בלייבט נאך אבער שווער די שאלה וואס איז דא אין דעם גאנצן פסוק, און אויך אין דעם פסוק שלפני"ז (יא) וואס דארטן זאגט ער "וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים וגו'", וואס לכאו' איז דער גאנצער ענין איבעריק, ווארום עס שטייט דאך שוין פריער (שם ז) "והנוגע בבשר הזב יכבס בגדיו וגו' וטמא", איז דאך מובן אז יעדער זאך וואס דער זב רידט דאס אן בבשרו ווערט דאס טמא, איז וואס דארף מען איבער חזר'ן נאך א מאל "וכל אשר יגע בו הזב וגו'", ועד"ז דעם פסוק "וכלי חרש אשר ידע בו"?

די גמרא (נדה מג, א) שטעלט זיך טאקע אויף דער שאלה, און דערפאר זאגט די גמרא אז פון דעם פסוק "וכל אשר יגע בו הזב וגו'" לערנט מען טומאת היסט, אז ע"י היסט, אפי' אויב ער איז דאס מסיט דורך אן אנדער זאך וכו', איז דאס טמא.

אין רש"י קען מען אבער אזוי ניט לערנען, ווארום רש"י זאגט דאס ניט אין דעם פסוק שלפני"ז, און ער שטעלט זיך אינגאנצן ניט אויף דער שאלה, און אפי' בפסוק דידן וואס רש"י זאגט אז דורך היסט ווערט דער כלי טמא, איז דאך דאס ניט ווייל דער פסוק איז איבעריק, נאר ווייל מ'קען ניט זאגן אז כלי חרס מיטמא מאחוריו. בלייבט דאך שווער די שאלה צוליב וואס שטייען די פסוקים? וכפי שיתבאר לקמן.

בנוגע צו דעם ענין פון די משנה אין נגעים, מיט'ן ביאור אין תודת לוי יצחק שבזה, וועט מען פארשטיין די הוראה דערפון בהקדים:

די משנה (שם) זאגט אז דער דין איז, אז מקום מושבו פון דעם מצורע איז טמא - ווערט דאך די שאלה וועך הייסט דאס מקום מושבו? מילא אז ער זיצט ביי זיך אין הויז איז דאס מקום מושבו, אבער ווי איז דער דין אויב ער קומט צו א צווייטנ'ס הויז, ס'קען דאך ניט זיין

- אז -

---

*) אבל זה לבד (בלי הציון לתו"כ) אינו מספיק, די"ל (דהחידוש הוא או בתיבת בו או בתיבת יגע) או בשניהם.

**) ואף שבתו"כ מסיים: לא אם אמרת שאינו עושה משכב ומושב האמר בזה שמטמא במשכב ומושב.. יטמא כלי חרס מאחוריו.

מ"מ מ"ש לפנ"ז "ומה אם מת החמור כו'" - לא נדחה כ"א שהטילוהו בספק ושקולים הם.

אז אויב ער גייט אריין אין דעם צווייטנ'ס הויז זאל דאס ווערן טמא, איז אויף דעם זאגט די משנה אז דער בעל הבית פון הויז האט א ברירה ס'זאל ניט הייסן מקום מושבו פון דעם מצורע, אויב ער לאזט אים ניט זיין דארטן, און אין דערויף איז דא א מחלוקת וויפל איז דער שיעור ער זאל זיין אין הויז און יענער האט ניט מוחה געווען, ס'זאל ווערן טמא:

דער ת"ק האלט אז דאס איז מיד - גלייך ווען דער מצורע גייט אריין אין הויז, ווארום דער בעה"ב האט אים כלכתחילה ניט געדארפט אריינלאזן, אויב ער וויל אים ניט האבן אין הויז. און ר' יהודה זאגט אז דער שיעור איז דעם איז "אם שהה כדי הדלקת הנר".

זיינען מפרשים מסביר דעם שיעור פון "כדי הדלקת הנר", אז דער בעה"ב קען זיך פארענטפערן פארוואס ער האט אים ניט ארויסגעטריבן פון הויז, ווייל ער איז געווען טרוד אין אנצינדן דעם נר. וואע"פ אז דער גאנצער ענין פון הדה"נ איז דוקא בלילה, איז אבער לא פלוג, וויבאלד אז בלילה איז ער טרוד בהדה"נ, האט מען געמאכט דעם שיעור פון "כדי הדה"נ" אלעמאל.

דערנאך ווערט די שאלה אז עס איז קיין תירוץ ניט אז ער איז טרוד, ווארום ער קען דאך אין מיטן אנצינדן דעם נר זאגן יענעם "פאשאל וואן" (וואס דאס מיינט אויף רוסיש גיי געזונטערהייט, אדער גיי ניט געזונטערהייט), ווארום ער קען דאך מפסיק זיין בדיבור, ער איז דאך טרוד מערניט ווי במעשה?

דערפאר זיינען מפרשים (ר"ש ורע"ב שם) מסביר אז דא רעדט זיך וועגן "הדה"נ דבי שמשי", ד.ה. די הדלקה פון נר שבת קודש, וואס דעמולט טאר ער דאך ניט מפסיק זיין בדיבור ווארום ער דארף מאכן א ברכה, און וויבאלד אז דאס איז דער שיעור בנוגע צו ליל שבת, איז דאס דער שיעור אויך בנוגע צו יעדער נאכט, און אויך בנוגע צו בייטאג.

וואס דא זעט מען די פעולה פון הדלקת נר שבת, אז דאס איז מעכב די טומאה פון דעם מצורע, און ניט נאר אז דאס איז מעכב די טומאה, נאר נאכמער לויט ווי ער איז מבאר אין תורת לוי"צ אז אזוי ווי דער כהן פועל'ט אויף דעם "ביום טהרתו" - די טהרה פון טומאת מצורע, וואס דאס איז דערפאר וואס כהן איז דער ענין החכמה, עד"ז איז די פעולה פון הדלקת הנר, ווארום דער ענין פון נר של שמן איז חכמה, ד.ה. אז דורך הדלקת הנר איז ער מבטל די טומאה, און ס'ווערט דער "ביום טהרתו".

וואס דא זעט מען די מעלה וואס נרות שבת האבן, אז דורך דערויף פועל'ט מען אויף דעם ביטול פון טומאת מצורע, וואס דאס איז דאך א טומאה חמורה ביותר, ביז אז "בדד ישב", ער דארף ארויסגיין מחוץ לכל המחנות, ניט נאר פון מחנה שכינה, ניט נאר פון מחנה לוי' נאר אפי' פון מחנה ישראל, ד.ה. אז ער איז אפגעזונדערט פון גאנץ כלל ישראל, אפי' פון די גרים שנתגיירו כהלכה, און דורך הדלקת הנר איז מען מבטל די טומאה.

און דאס דארף מען מסביר זיין צו יעדער מיידעלע, אז דורך דעם וואס מ'צינדט אן די נרות שבת, איז נוסף אויף דעם וואס דאס איז א ציווי פון מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו, און נאך העכער, פון עצמות ומהות, וכידוע די שיחה פון רבי'ן נ"ע (תורת שלום ע' 190) אז כל המצוות מתייחסים אל העצמות, איז נוסף לזה פועל'ט מען אויף

- אלע -

אלע אידן, ביז אפי' אויף א מצורע וואס איז מחוץ לכל המחנות, אז ער ווערט טהור.

און דאס זאגט מען אז בשעת א קליינינקע מיידעלע צינדט אן א קליינינקע ליכטעלע אין איר חדר קטן, איז נוסף אויף דעם וואס דורך דעם קערט זי איבער איר נפש אחת וואס דאס איז אן עולם מלא, און אויך די גאנצע הויז און משפחה, און זי פועל'ט אויך אויף אירע מדריכים און מחנכים, ביז ווי דער רמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד) זאגט אז מכריע א"ע ואת כל העולם לכף זכות, ומביא ישועה והצלה, אדער (כהגירסא הב') והצלחה.

און פון די פעולה אין דעם ענין פון נש"ק קומען אויך די אנדערע מבצעים וואס זיינען פארבונדן מיט נשי ובנות ישראל, וואס דאס איז מבצע כשרות האכו"ש, און מבצע טהרת המשפחה.

און דערפון צו די מבצעים כלליים: מבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, מבצע בית מלא ספרים - יבנה וחכמי'.

און דורך דעם וואס זי צינדט אן די נרות איז דער אויבערשטער מאיר דעם "נר הוי' נשמת אדם" (משלי ב, כז), ביז אז ס'ווערט דער והי' לך ה' לאור עולם (ישעי' ס, יט), בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

ו. בנוגע דעם ביאור צוליב וואס דארף די תורה איבער חזר'ן דעם ענין פון טומאה פון א זאך וואס א זב האט דאס אנגערירט, ווערט מען דאס פארשטיין בהקדם א שאלה אין רש"י גופא:

די גאנצע הוכחה אז דא מיינט מען ניט אלע אופנים אין מגע, אויך מאחוריו, איז דאס דערפאר וואס טומאת מת איז אויך א טומאה חמורה, אעפ"כ געפינט מען ניט דארטן קיין טומאת כלי חרס מאחוריו, ועד"ז איז פארשטאנדיק אויך בנוגע טומאת זה כנ"ל, ווערט דאך לכאו' די זעלבע שאלה אויך בנוגע צו היסט, וואס רש"י פירט דאך אויס אז דא מיינט מען טומאת היסט - וואס דער אופן אין טומאה איז אויך ניטא ביי טומאת מת, דארף דאס אויך ניט זיין ביי טומאת זב?

מוז מען דאך זאגן אז וויבאלד אז דער פסוק זאגט דא אשר יגע בו (וואס דאס איז דאך לכאו' איבעריק), דערמיט קומט דער פסוק מחדש זיין א חידוש אין טומאת זב וואס ס'איז <u>ניטא</u> ביי טומאת מת (כדלקמן), אויב אזוי פאלט דאך אראפ די הוכחה אז מ'קען ניט זאגן אז דאס איז מיטמא מאחוריו, ווארום דא זאגט דער פסוק אן ענין וואס איז <u>ניטא</u> ביי א מת, דארף מען פארשטיין וואס איז רש"י'ס הוכחה אז מ'רעדט דא וועגן היסט און ניט וועגן מאחוריו?

לכאו' וואלט מען דאס געקענט פארענטפערן, אז וויבאלד דער פסוק פירט דא אויס "וכלי עץ ישטף במים", איז אויב מ'וועט לערנען אז דא רעדט זיך וועגן טומאת היסט, איז פארשטאנדיק פארוואס ס'שטייט דא "וכלי עץ", ווארום דא איז דא דער חידוש אז ער איז מטמא בהיסט, אבער אויב מ'וועט לערנען אז דא מיינט מען טומאת מגע מאחוריו, איז ניט מובן פארוואס שטייט דא כלי עץ, דאס וואס ס'שטייט כלי חרס איז פארשטאנדיק, ווארום דא איז דא א חידוש, אז אע"פ אז אלע מאל איז א כלי חרס ניט מיטמא מאחוריו, איז א זב יע מטמא מאחוריו, אבער א כלי עץ איז דאך ביי <u>אלע</u> טומאות ווערט ער טמא מאחוריו, איז דאך דא דער פסוק גארניט מחדש, איז פארוואס שטייט אין פסוק כלי עץ, און דער עצם ענין פון

- טומאה -

<u>הנחה התו' בלתי מוגה</u>